

Panait Cerna
în resursele digitale din colecțiilor Bibliotecii Digitale Dacoromanica

Drd. Valentina-Luminița CARP (TANASACIUC)
Școala Doctorală de Științe Socio- Umane
Universitatea Dunărea de Jos din Galați

Abstract: *Panait Cerna, the controversial poet on whom various contradictory opinions were issued during the late nineteenth and early twentieth centuries is not overlooked in the century of digitalization. The poet considered an Eminescu epigon occupies even now a well-defined place in the digital resources provided by the representative national libraries in Romania. The digital resources are multiple, in this case periodicals and magazines in which the poet published even during his life or after his death, thus offering another opportunity to issue a pertinent value judgment regarding the role that the poet played in the history of Romanian literature. on the one hand, but also the viability of the Cernian poetic imaginary that has long been said and written about is not characterized by originality. In this study, we aim to bring to the fore some of the digital resources made available to the public by the Digital Library of Bucharest through the collections of the Dacoromanica Digital Library.*

Keywords: *Panait Cerna, digital resource, periodical, article*

La o simplă tastare a numelui poetului se face trimitere către colecțiile Bibliotecii Digitale Dacoromanica și sunt returnate 5090 de răspunsuri (pdf-uri care fac referire la numele Panait Cerna).

În *Cuget Clar* (Noul „Sămănător”)⁶² este cuprinsă o cronică a lui Paul I. Papadopol în care îl amintește pe Panait Cerna ca fiind ”un apărător al scrisului ales”. Încă de la începutul articolului său, Papadopol aduce drept argument că pentru poezia aleasă se vor găsi întotdeauna apărători ”sinceri, clazi și dezinteresați” tocmai datorită faptului că aceștia au trăit în aproierea operelor de artă și au avut contact permanent cu marii creatorii sau realizatorii de frumos.

Cronica este scrisă la 25 de ani de la trecerea în neființă a tânărului scriitor dobrogean și constituie, în fapt, un elogiu adus celui care s-a format în ”atmosfera de artă și cultură națională a ”Avântului” brăilean. Despre Panait Cerna scrie în articol că acesta este un apărător al scrisului frumos, îngrijit , nu doar ca formă, ci, mai ales, sub aspectul conținutului. În sprijinul acestei idei, Papadopol aduce schița critică realizată de poetul dobrogean asupra poeziei ”Nocturnele” semnată de Dumitru Nanu, schiță critică publicată în nr. 15-16 ale

⁶² Papadopol, I. Paul, ”Cronica” în *Cuget Clar* (Noul „Sămănător”), 3, 1938-9, pag.79

”Gazetei cărților”. Deși pe această schiță critică, Panait Cerna o realizează la momentul când încă era elev al liceului din Brăila, ea impresionează prin seriozitatea prin care acesta redactează interpretarea textului lui D. Nanu. ”Natura înveninată a conținutului lor, înțelesul trist care se degajă din atmosfera lor de libertinaj, trăind în ele supt forma unor imagini virtuale, dar indestructibile”, scria elevul Panait Cerna. Se observă din aceste rânduri preocuparea lui de a arăta tuturor că pentru o creație artistică dincolo de formă, conținutul se impune a fi unul ”ales și îngrijit” care să corespundă unei literaturi curate. Papadopol consideră că ideea exprimată în urmă cu treizeci de ani de la apariția ”Cronicii” își păstrează valabilitatea, chiar dacă Cerna a scris articolul într-un moment în care ”pericolul literaturii imorale era abia mijind”⁶³.

Cronica se încheie cu o remarcă dureroasă asupra lui Eugen Lovinescu pe care autorul articolului îl consideră ca fiind necruțător atunci când a făcut referire la textele cerniene.⁶⁴

Într-un articol⁶⁵ intitulat ”Trei teze de doctorat italienești” semnat C. D. Fortunescu sunt incluse și referiri la teza realizată de Marcelo Camilucci ” La vita e l’opera di Panait Cerna” în care se prezintă structura tezei autorului italian a cărei teme de cercatare a constituit-o viața și opera lui Panait Cerna.

Teza a fost susținută la 27 iunie 1932, iar autorul italian își începe studiul în a stabili că poezia de la sfârșitul secolului XIX- începutul secolului XX se depărtează de lirica pesimistă eminesciană și se orientează către sămănătorismul

⁶³ Idem. pag. 80

⁶⁴ În ”Istoria literaturii române contemporane 1900-1937” apărută la Editura Librăriei Socec & Co. S.A, București în 1910, Eugen Lovinescu nota ”Poeziile lui Panait Cerna au fost supravalorificate, mai ales, de Mihail Dragomirescu, pe care-l impresiona ”originalitatea compoziției”, ”arta cu care se desfășoară și se leagă, înalțând-se treptat, deosebitele momente(...)”. Făcând referire la poeziile definitorii ale universului poetic cernian, ”Plânsul lui Adam”, ”Floare și genune” sau ” Către pace”, Lovinescu le consideră ca fiind mediocre sub aspectul ”concepției”. ”Poezia lui Cerna iese din circuitul preocupărilor poetice ale epocii noastre: ea nu exprimă și nu sugerează stări sufletești adânci, ci, dimpotrivă, exprimă pe calea dialectii retorice nu numai ceea ce se poate exprima, ci și ceea ce se poate dovedi”. La aceste idei exprimate, Eugen Lovinescu adaugă în ” Istoria literaturii contemporane, vol. II apărut la Editura Minerva, București 1981: ”Înseamnă aceste rânduri negarea talentului poetic al lui Cerna? Nicidecum.” Își argumentează opiniaprin aceea că studiul a avut drept scop încadrarea poeziei cerniene în ”formula poeziei de substanță intelectuală, ca fond și ca retorică, în ceea ce privește forma: înlăuntrul acestei formule, ea depășește tot ce s-a scris până acum la noi, nu atât prin energia sentimentului , ci prin amploarea dezvoltării lui în largi acorduri și în compacte construcții de strofe retorice”(pag. 94)

⁶⁵ Arhivele Olteniei , 14, nr. 79-82, mai - decembrie 1935, ”Trei teze de doctorat italienești”, pag.481-482

naționalist direcție spre care se orientează și o parte din opera lui Cerna. Primul capitol expune tot ceea ce are legătură cu familia, viața, personalitatea și formarea poetică a lui Panait Cerna, cel de-al doilea capitol din teză intitulat "Cugetarea critic" identifică principiile critice estetice la care a aderat Cerna, principii pe care studentul doctorand de la Liepzig le-a cuprins în propria teză de doctorat, "Die Gedankenlyrik", și din cele două studii despre Eminescu și despre Faust, publicate în Convorbiri literare. În acest capitol, Camilucci stabilește raporturile lui Cerna cu poezia lui Leopardi și chiar cu cea a lui Carducci.

În capitolul "Precizări asupra artei lui Cerna", autorul italian asociază poeziei lirice a cerniene epitetul de: "lirică de cugetare" pornind de la premisa că obiectul iubirii cerniene se transfigurează, se depersonalizează, similar cu metamorfoza referentului imaginar al lui Beaudelaire. Deși consideră că există o echivalență între cei doi autori, Camilucci notează că în cazul Beaudelaire controlul realității nu se pierde niciodată, pe când la Cerna constată o metamorfoză totală, obiectul ce inspiră dispărând apoi, astfel că ideea filosofică dominantă este construită de fapt de viața poetului.

Marcello Camilucci consideră că "cea dintâi caracteristică a poeziei române e caracterul ei puternic etnic, chiar și în curente sale intelectualiste", apoi cea a "predilectiei firești pentru noapte", care inspiră la dragoste, "tendința de a rezolva problemele intelectuale spirituale la lumina stelelor", precum și contribuția legendei la dezvoltarea literaturii române, creație specific poporului român. Toate aceste coordonate distinctive, le identifică criticul literar în creația cerniană din care selectează 25 de poezii asupra cărora își orientează studiul.

Analiza literară este centrată pe texte lirice precum "Noapte", "Printre lacrimi"⁶⁶, "Dura lex"⁶⁷, "Inseninare"⁶⁸, "Chemare"⁶⁹, "Torquato către Leonora", "Ruga pământului"⁷⁰, "Către Ines"⁷¹.

Studiul lui criticului literar se încheie aducând în discuție și acuzele pe care le aduc unii critici cum că poezia lui Cerna se caracterizează mai mult prin

⁶⁶ Potrivit lui Marcello Camilucci, "Printre lacrimi" ar fi continuarea poeziei "Noapte"

⁶⁷ Criticul italian consideră această creație ca având o mai mare importanță decât aceea pe care au atribuit-o criticii de-a lungul timpului întrucât poetul poate ocupa o treaptă superioară poetului social.

⁶⁸ În acest text, analistul consideră că Panait Cerna s-a eliberat complet de influența eminesciană

⁶⁹ Autorul identifică în această creație poetică o idee preluată de la Leopardi

⁷⁰ Poezia subliniază maturizarea viziunii poetice sub influența studiilor lui Panait Cerna în Germania

⁷¹ Deși acest text a fost semnat de Panait Cerna "din Byron", Camilucci consideră că nu trebuie privită ca o traducere sau ca o imitație după Byron deoarece opera poetică relevă tristețea în acord cu temperamentul și idealul cernian în care iluziile și suferințele umane se echivalează sau se conjugă.

retoricism, astfel încât raționalul devansează emoționalul, ceea ce nu mai corespunde exigențelor literaturii contemporane tânărului poet.

Retorica lui Cerna are drept sursă sufletul poetului, consideră Camilucci, iar poezia cerniană este una de cugetare și nu, doar pentru că poetul a intenționat acest lucru, ci pentru că ” poezia lui Cerna e cu atât mai filosofică, cu cât cugetarea sa e mai poetică”⁷².

În final, Marcelo Camilucci formulează următoarea întrebare: Care este poziția în istorie a lui Cerna? Un mare poet la locul său aproape de o a deschide o etapa nouă(...). ”Românii își vor redescoperi propriul poet, chiar dacă nu vor mai putea să se recunoască în el”⁷³.

O recenzie a tezei de doctorat...

O altă resursă digitală⁷⁴ întâlnită în colecțiile digitale ale Bibliotecii Digitale a Bucureștilor cuprinde un articol Lucian Predescu, care constituie în fapt studiul complex realizat de acest analist literar ”Panait Cerna. Viața și opera lui”.⁷⁵ Autorul își structurează studiul pe două dimensiuni: viața poetului și opera autorului orientată pe trei direcții: Cerna-poet, Cerna- critic, Cerna- filosof.

Capitolul dedicat vieții poetului surprinde toate momentele biografice semnificative aducând în prim plan anii de studiu din țară și din străinătate, dar și conjunctura în care poetul debutează literar. Parcursul literar este marcat de Lucian Predescu prin evidențierea colaborării poetului cu reviste ale vremii: ”Convorbiri literare”, ”Sămănătorul”, ”Noua revistă” sau ” Revista literară”, colaborări care se realizează, fie prin publicare textelor poetice semnate inițial cu pseudonimul Elvira M., fie cu două inițiale P. C, fie semnate cu numele Panait Cerna.

În capitolul dedicat operei cerniene, analistul literar realizează o clasificare a poeziilor în funcție de tema abordată, această clasificare dezvoltând-o după identificarea trăsăturilor definitorii ale universului poetic: ”Cerna s-a desbrăcat de pesimismul lui Eminescu introducând în poezia sa o forma contrară, nu ca element brut poetic, ci ca reacție: optimismul. Optimist e Cerna prin aceea că reacționează contra răului, a suferinței, și are speranța că ele pot fi zdrobite prin o încredere adâncă în viață. Așadar, ceea ce face pe Cerna să iasă din sfera

⁷²Fortunescu, C. D., ”Trei teze de doctorat italienești” apud Ion Pillat, Arhivele Olteniei , 14, nr. 79-82, mai - decembrie 1935 pag. 482

⁷³ Camilucci, M. ”La vita e l’opera di Panait Cerna”, Istituto per L’Europa Orientale, Roma, 1935, pag. 162-163

⁷⁴ Analele Dobrogei : Revista Societății Culturale Dobrogene, 13-14, 1932-1933

⁷⁵ Studiul a apărut mai târziu într-o carte de sine stătătoare ”Panait Cerna. Viața și opera lui” la Institutul de artă grafică și Editura Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1933: Colecția Cunoștințe folositoare din lumea largă, Seria C, nr. 76, Editura Cartea Românească, București, 1938

influenței eminesciene, e reacționismul său. Prin această notă nouă, Cerna trăiește azi ca poet.”⁷⁶

Poezia lirică propriu-zisă și poezia patriotică și socială sunt analizate de către Lucian Predescu și îi permite acestuia să concluzioneze că ”notele de suferință le-a cântat și în versurile sale” Cerna a luat atitudine contra durerii și a exclamat în versurile sale setea de viață, fericirea. De aceea, Cerna este recunoscut ca poetul fericirii.

Legat de criticul Cerna, Lucian Predescu consideră că acesta ”a realizat una din aprecierile cele mai juste asupra poeziei eminesciene”. Această calitate a scriiturii teoretice îi este recunoscută și pentru analiza literară realizată asupra poeziilor ”Nocturne” semnate Dumitru Nanu, dar și pentru studiul critic nefinalizat, ”Faust” a lui Goethe.

Întrucât Panait Cerna este trimis în Germania pentru a-și face studiile doctorale în domeniul filosofiei existau anumite exigențe privind realizarea cercetării ”Die Gedankenlyrik”. Se pare că această teză nu s-a ridicat la nivelul așteptărilor⁷⁷: ”se caracterizează prin didacticism banal exprimat cu imagini de orator al catedrei în conformitatea felului de a gândi impus de T. Maiorescu”.

Un alt articol intitulat ”Panait Cerna elev de liceu la Brăila”⁷⁸ semnat de S. Semilian se face un portret al tânărului licean iubitor de poezie cumva integrat în spațiul în care Cerna a copilărit alături de prietenii săi. Din rândurile scrise se poate reține preferința poetului pentru a recita cu patos din Beaudelaire sau Verlaine copiilor de pe Bulevardul Cuza din Brăila unde a locuit în gazdă la Costache Nicolopol, despre care se spune că ar fi fost nașul său de botez. Există chiar o mărturie a unui coleg, prieten de liceu, I. M. Cosma care spunea despre Cerna: ”...mi-o recitase pentru a nu știu câta oară. Mă oprea din loc cu un gest și cu privirea pierdută în depărtări, îmi șoptea: ”Ascultă mai, ce frumoasă-i chemarea” și apoi îmi recita: ”Veniți, priveghetoarea cântă și liliacul a -nflorit.”⁷⁹

⁷⁶ Predescu, L. ”Opera lui Cerna”, în ⁷⁶ Analele Dobrogei : Revista Societății Culturale Dobrogene, 13-14, 1932-1933 pag. 107

⁷⁷ Pandrea, P., ”Reflexia lui P. Cerna”, în ”Adevărul literar”, X, seria. II, 1931. No 565, p. 3

⁷⁸ Semilian, S., ”Panait Cerna un elev de liceu la Brăila” în Revista Societății ”Prietenii Istoriei Literare”, 3, nr. 10, decembrie 1938, pag. 440 și urm.

⁷⁹ ”Când îi plăcea poezia, toată ființa lui se sguduia, ochii se înflăcărau și glasul tremura de emoțiune. Toată simțirea autorului retrăia în sufletul său, ca și când ar fi fost smulsă din propria sa viață” scria I. M. Cosma

O altă mărturie din timpul vieții de licean a lui Cerna este oferită de un alt prieten al autorului Romald Bulfinsky, care și-l amintește pe poet cu o privire caldă, timidă și insistentă.⁸⁰

În volumul ” Publicații periodice românești”, volumul 3 pentru perioada 1919-1924 apar 12 trimiteri în corpusul volumului la Panait Cerna toate aceste trimiteri făcând referire la republicări ale textelor poetului în diferite publicații precum: ”Albina”, ”Crai nou”, într-o revistă bulgară sub coodonarea redactorului Hr. P. Kapitanov⁸¹, ”Foaia tânărului”, ”L’ independence Roumaine”⁸², ”Înfrățirea”, ”Mișcarea”, ”Poporul”, ”Renașterea Moldovei”⁸³, un ziar din Timișoara apărut în limba ”Temesvarer Zeitung”⁸⁴, ”Voința Neamului”, ”1Mai”⁸⁵.

În buletinul Muzeului Limbii Române, Bernea Ernest scrie despre placa comemorativă de la casa natală a poetului, placa fiind din partea Societății Avântul al cărei membru activ a fost Panait Cerna. Aprecierile la adresa poetului sunt mai mult decât memorabile căci:”Personalitatea lui C. se întemeia pe sinceritate. Poezia lui avea o largă viziune metafizică și o puternică forță morală. Prin aceste valori, el e actual mereu, oricât ar voi alții să-l deprecieze”⁸⁶. În

⁸⁰ ”De-odată, Cerna se opri. Privirea lui caldă, timidă și insistentă(...) se aținti asupra unei ferestre, printre ale cărei stururi lăsate se strecura o dungă de lumină. Cineva cânta frumos la pian, în camera luminată. ”Vezi aci stă o fată de care am fost îndrăgostit o lună de zile. N-am văzut-o până ieri, nici n-am știut cine este; dar îmi închipuiam, de câte ori auzeam, la acest ceas, acordurile pianului, ea nu poate să fie decât frumoasă, o fata care cântă așa de frumos. N-am vrut sa cercetez cine este. Am vrut să-i divinizez chipul fără s-o văd. Și totuși, fără să vreau, ieri am văzut-o. Erau perdelele ridicate. E urâtă foc! Nu ți se pare că este un frumos subiect de poezie ?... O fată urâtă de care se îndrăgostește cineva în taină singura iubire de care are parte pianista, iubirea unui necunoscut. O iubire care trebuia să ajungă până la ea, s-o neliniștească și să-i dea primii și poate ultimii fiori de dragoste...” Într-adevăr frumos subiect de poezie...demn de cântărețul beției de viață” din Semilian, S., ”Panait Cerna un elev de liceu la Brăila”, op.cit.

⁸¹ Textele lui Cerna sunt traduse alături de alți autori români: M. Eminescu, Al. Vlahuță, C. Petrescu, Victor Eftimiu, informție preluată din ”Publicațiile periodice românești : (ziare, gazete, reviste). Volumul 3 : Catalog alfabetic 1919-1924”

⁸² Textele lui Cerna sunt traduse alături de alți autori români: Ghe. Asachi, M. Eminescu, O. Goga, N. Iorga, Al. Vlahuță, M. Sadoveanu

⁸³ În această revistă literară și de propagandă literară, Panait Cerna apare ca traducător al textelor lui Lenau.

⁸⁴ Textele lui Cerna sunt traduse alături de alți autori români: O. Goga, G.Bacovia, E. Văcărescu, Ghe. Asachi

⁸⁵ Apare un singur număr în 1923 , număr comemorativ, cu texte semnate de Panait Cerna și Ady Endre.

⁸⁶ Bernea, E. ”Panaiat Cerna” în Dacoromania: buletinul Muzeului Limbei Române, 08, 1934-1935, pag.399

volum se face trimitere lucrarea realizată de Lucian Predescu despre viața și opera lui Panait Cerna.

Despre Panait Cerna se găsesc informații și în "Istoriografia literară românească: de la origini până la G. Călinescu" începând cu Rădulescu Pogăneanu⁸⁷ care realizează o recenzie favorabilă a volumului de poezii apărut în 1910, continuând cu Lucian Predescu despre care Marin Bucur menționează că este autorul studiului "Panait Cerna. Viața și opera", iar în cadrul capitolului "Eseistica de mare revelație" îl amintește pe Paul Zarifopol care în realizarea medalionului dedicat lui Panait Cerna oferă clarificări privitoare la poezia filosofică și la noile delimitări ale poeziei cerniene.⁸⁸

În 1935, Miron Suru tipărea lucrarea "1935 Literar: Sinteza bibliocritică" prin care își propunea "începutul unei publicații periodice de bibliografie a literaturii și studiilor despre și în legătură cu literatura română contemporană."⁸⁹ În cuprinsul acestui inventar de studii literare sunt cuprinse și referiri la Panait Cerna. Astfel, bibliograful îl amintește pe Nicolae Iorga care în "Istoria literaturii române contemporane" realizează analiza poeziei de cugetare și îl numește pe Cerna "o neașteptată vestire de mare talent poetic, deplin format"⁹⁰. Informațiile ulterioare au legătură cu studiul biografic al lui Ion Cheșcă "Viața poetului filosof, Panait Cerna".

Bineînțeles că nu puteau lipsi din resursele digitale volumul de poezii semnate de Panait Cerna. Există mai multe ediții al volumului apărute la Editura Cartea Românească, București fiecare având în cuprinsul său 51 de poezii.

Impresionant este faptul că se poate regăsi în colecția digitală⁹¹ și volumul din 1910 care conține pe una din paginile de la început specificarea: "Reproducere oprită" și care conține un număr de 37 de texte literare.⁹²

Continuând analiza resurselor din biblioteca digitală, se poate descoperi existența un volum căruia i s-a dat titlul "Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul școlii: (1820-2000)"⁹³ care cuprinde informații referitoare la

⁸⁷ Bucur, M., "Istoriografia literară românească: de la origini până la G. Călinescu", Ed. Minerva, București, 1973, pag. 363

⁸⁸ "Moralism, profetism, poezie, se amestecau pentru el ca și pentru atâția alții, într-o nebuloasă sublimă și pompos răsunătoare", Zarifopol, P. citat de Bucur, M., op. cit., pag. 446

⁸⁹ Suru, M. "1935 Literar: Sinteza bibliocritică", Ed. Librăriei Pavel Suru, București, 1937, pag. IX

⁹⁰ Iorga, N. "Istoria literaturii românești contemporane. Partea a doua. În căutarea fondului (1890-1934), Ed. Minerva, București, 1935, pag. 135

⁹¹ www.digibuc.ro

⁹² Cerna, P., "Poezii", Ed. Minerva-Institut de Arte Grafice și Editură, București, 1910

⁹³ Oprea, T. "Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul școlii: (1820-2000)", Ed. Aramis, 2002, pag. 50-51, pag. 73

debutul literar al lui Panait Cerna. Astfel se poate afla despre poezia de debut "Trecut" apărută la 24 august 1897, care deși erau versuri de începător, îi deschideau perspective favorabile tânărului poet. Se poate afla și despre alte colaborări ale lui Cerna cu revistele vremii. Tot în cuprinsul acestei lucrări se poate descoperi și o informație tangențială despre articolul închinat comemorării lui Panait Cerna, semnat de viitorul estetician, Mircea Brătucu.

Numele lui Panait Cerna se regăsește și într-un alt tip de lucrări: lucrări documentariste⁹⁴. Astfel că în cadrul Serviciului de Cercetare și Informare bibliografică din cadrul Bibliotecii București s-a realizat lucrarea "Johann Wolfgang Goethe în cultura română: Bibliografie" în care sunt cuprinse câteva trimiteri către Panait Cerna. Unele sunt legate de volumul de poezii, creații originale sau traduceri ale autorului liric localizate temporal la momente diferite (1910, 1932) și sunt cu trimitere către "Prometeu", imaginea simbol al lui Goethe, dar și al lui Cerna. Interesant este faptul că în 1907 "Prometeu" în traducerea lui Panait Cerna apare publicat în "Floarea darurilor", volumul 2.

În "Analele Brăilei : Revistă de cultură regional" se regăsește articolul lui I. Vasilescu Valjean, articol care face parte din cartea memorialistică intitulată "Amintiri". Textul vorbește despre momentul în care se leagă prietenia dintre Cerna și Ion Al. Vasilescu în urma unei discuții aprinse în pauză pe tema recitării textelor lui George Coșbuc. Prietenia construită timpul anilor de școală a fost una profundă. "Am cunoscut multe exemplare de elita din infinita varietate a oamenilor. Niciunul însă care să se propage, să se multiplice și să se dăruiască cu o mai frenetică generozitate ca Panait Cerna"⁹⁵. Secvența care trezește interes și emoționează este ce în care prietenul lui poetului dogroean notează despre confesiunile pe care i le făcea atunci când suferințele și greutatea îl încercau insistent. "Îmi povestea că e «copil găsit», copilul nimănui, dar crescut și îngrijit de o familie din satul Cerna, în care îl integrase întâmplarea. Iubea și pe acei care l-au crescut, după cum iubea și țara în care creștea".

Citind articolul până la final, se poate desprinde un portret complex al poetului Panait Cerna construit sub imboldul rememorării timpului petrecut împreună. Regretul este integrat în contextul emoțional de către publicist : "S-ar zice însă că ursitoarele cari i-au menit zile puține i le-au menit pline de foc și de lumina, ca soarele. I. Vasilescu Valjean își încheie discursul "Dar să n-o plângem pentru tot ce a pierdut din avuția ei material, ci s-o plângem pentru toate bogațiile spiritului pe care le-a pierdut în ceasul în care Panait Cerna a închis ochii".

⁹⁴ Gagea, A., Șerbănescu, I., Damian, B., "Johann Wolfgang Goethe în cultura română: Bibliografie", Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 1999, pag.5, pag.9, 33

⁹⁵ Valjean, I. V., "Elevul Panait Cerna. Amintiri", în Analele Brăilei: Revistă de cultură regională, 05, nr. 01, ianuarie-martie 1933, pag.40-43

În volumul 3 de "Istoria literaturii române"⁹⁶ dedicat epocii marilor clasici, numele poetului dobrogean este amintit în enumerare scriitorilor care au publicat în revista "Floare albastră" întrucât poezia "Nocturnă" ar corespunde orientării romantico-idealiste promovate de către publicație. Datorită faptului că limbajul poetic folosit de Cerna în construcția imaginilor referentului este unul care duce la melancolie covârșitoare, textul poetic cernian se aliniaza dezideratelor promovate de Al. Antemireanu coordonatorul publicației de la 1898.

De un real interes sunt și informațiile legate de existența cărților poștale⁹⁷, 16 la număr datând din perioada 12 decembrie 1907-ianuarie 1913 pe care poetul Panait Cerna le-a trimis de la Munchen, Berlin, Charlottenburg, Sinaia și București părinților săi, dar și despre o scrisoare primită de poet de la Gheorghe Ionescu. Acestea au fost luate din casa memorială și depuse la Biblioteca națională de către academicianul Mihail Arnaudov.

Resursele digitale deschise publicului larg în colecțiile Bibliotecii Digitale București sunt multiple și diverse în ceea ce îl privește pe Panait Cerna. Fie că sunt volumele de poezii ale poetului canonic din ediții diferite mai vechi sau mai noi, fie că sunt reviste și publicații din perioada sfârșitului de secol XIX-începutului de secol XX, fie că sunt dicționare sau lucrări bibliografice, toate au fost transformate în instrumente digitale ușor de accesat de cei interesați. Pentru cei care sunt centrați pe cercetare în domeniul literaturii sau criticii literare sau istoriei literare accesarea colecției Dacoromanica din Biblioteca Digitală București este un avantaj întrucât pot realiza o minimizare a resursei temporale conjugate cu o maximizare a volumului de informații de interes. Chiar dacă în studiul de față s-au cercetat peste 20 de resurse care fac referire la viața și opera lui Panait Cerna, informațiile sunt departe de a fi complete pentru că opera poetică cerniană are o valoare indiscutabilă deoarece depășește particularul și îmbrățișează universalul, ajungând la o concepție nouă, cel puțin pentru momentul la care poetul, teoreticianul și filosoful își face cunoscut discursul fie el liric, fie teoretic.

⁹⁶ Cioculescu, Ș., Papadima, O., Piru, Al., "Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici", vol. III, Editura Academiei române, București, 1973, pag. 660

⁹⁷ Cândea, V., "Mărturii românești peste hotare: creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate. Volumul 1 : Albania – Etiopia", Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2010, pag. 340

BIBLIOGRAFIE:

- Analele Dobrogei: Revista Societății Culturale Dobrogene, 13-14, 1932-1933
- Bernea, E. "Panait Cerna" în Dacoromania: buletinul Muzeului Limbei Române, 08, 1934-1935,
- Bucur, M., "Istoriografia literară românească : de la origini până la G. Călinescu, Ed. Minerva, București, 1973
- Camilucci, M. "La vita e l'opera di Panait Cerna", Istituto per L'Europa Orientale, Roma, 1935
- Cerna, P., "Poezii", Ed. Minerva-Institut de Arte Grafice și Editură, București, 1910,
- Cioculescu, Ș., Papadima, O., Piru, Al., "Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici", vol. III, Editura Academiei române, București, 1973.
- Fortunescu, C. D., "Trei teze de doctorat italienești" apud Ion Pillat, Arhivele Olteniei , 14, nr. 79-82, mai - decembrie 1935,
- Fortunescu, C. D., "Trei teze de doctorat italienești" apud Ion Pillat, Arhivele Olteniei , 14, nr. 79-82, mai - decembrie 1935,
- Iorga, N. " Istoria literaturii românești contemporane. Partea a doua. În căutarea fondului(1890-1934), Ed. Minerva, București, 1935,
- Opriș, T." Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul școlii : (1820-2000)", Ed. Aramis, 2002,
- Pandrea, P., "Reflexia lui P. Cerna", în "Adevărul literar", X, seria. II, 1931. No 565.
- Papadopol, I. Paul, "Cronica" în Cuget Clar (Noul „Sămănător”), 3, 1938-9,
- Predescu, L. "Opera lui Cerna", în Analele Dobrogei : Revista Societății Culturale Dobrogene, 13-14, 1932-1933
- Predescu, L. "Panait Cerna. Viața și opera lui". Institutul de artă grafică și Editura Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1933: Colecția Cunoștințe folositoare din lumea largă, Seria C, nr. 76, Editura Cartea Românească, București, 1938
- Publicațiile periodice românești : (ziare, gazete, reviste). Volumul 3 : Catalog alfabetic 1919-1924, descriere bibliografică de Ileana Stanca Desa, Dulciu Morărescu, Ioana Patriche, Adriana Raliadeși Ilina Sulică, postfață de Gabriel Ștempel, Ed. Academiei Socialiste România, București, 1987, pag. 19, 201, 334, 362, 478, 506, 598, 713, 754, 945, 1052, 1079;
- Pușcariu, S., "Dacoromania: buletinul Muzeului Limbei Române 08, 1934-1935", Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, București, 1936;
- Semilian, S., "Panait Cerna cu elev de liceu la Brăila" în Revista Societății "Prietenii Istoriei Literare", 3, nr. 10, decembrie 1938,
- Suru, M. " 1935 Literar : Sintează biblio-critică", Ed. Librăriei Pavel Suru, București, 1937,
- Valjean, I. V, "Elevul Panait Cerna. Amintiri", în Analele Brăilei : Revistă de cultură regională, 05, nr. 01, ianuarie-martie 1933,